

บันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า : ความบันเทิงด้านภาพยนตร์ในภาคใต้

พัชรินทร์ ลั้งแท้กุล^๑

การจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ร่วมเหตุการณ์ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ โดยตรง หรือเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวผู้ให้สัมภาษณ์เอง เพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลที่ขาดหายไปหรือหาไม่ได้ จากเอกสารประเภทลายลักษณ์ ประเภทโสตทัศน จดหมายเหตุ ประเภทภาพถ่าย แผนที่ แผนที่ แผนผัง หรือ สื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เป็นวิธีการจัดเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ร่วมสมัย เนื่องจากข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์สำคัญก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง ประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องราวที่ประชาชนให้ความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย ในอนาคต หากไม่ทำการบันทึกไว้ข้อมูลเหล่านั้น อาจสูญหายไปหรือถูกเบี่ยงเบนประเด็นไปได้ ในการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่าในเรื่องที่น่าสนใจ นั้น ไม่อาจจะรอเวลาได้ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ที่ เราจะไปสัมภาษณ์อาจหลงลืมเหตุการณ์นั้น ๆ ไปเสียก่อนหรือบางครั้งผู้ให้ข้อมูลที่เราตั้งใจ จะสัมภาษณ์อาจอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อมจะให้ข้อมูล เช่น เจ็บป่วยหรือสูญเสียความทรงจำไปแล้วก็อาจ

เป็นได้ การจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า : ความ บันเทิงด้านภาพยนตร์ในภาคใต้ จึงเป็นทั้งการ บันทึกเรื่องราวจากความทรงจำและประสบการณ์ ตรงของผู้ให้สัมภาษณ์ และเพื่อเติมเต็มข้อมูลใน ฐานะภาพสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและค่านิยมของ ภาพยนตร์และเรื่องราวอื่น ๆ ที่มีต่อสังคมในขณะนั้น

ในการดำเนินโครงการจัดทำประวัติศาสตร์ บอกเล่า : ความบันเทิงด้านภาพยนตร์ในภาคใต้ใน ครั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากเมื่อครั้งที่หอภาพยนตร์ แห่งชาติ (ในขณะนั้นอยู่ภายใต้การบริหารงานของ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ) ได้จัดประชุมสัมมนา และจัดแสดงนิทรรศการเรื่อง “จดหมายเหตุ ภาพยนตร์ : มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อชุมชนและ ท้องถิ่น” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่หอจดหมายเหตุ แห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา และหอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม ราชินีนาถ สงขลา เป็นการจัดประชุมสัมมนาที่ ผู้เข้าร่วมโครงการให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ ร่วม แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ งานภาพยนตร์ในภาคใต้ เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านั้น หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ

^๑ หัวหน้าหอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ สงขลา กรมศิลปากร

พระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องในฐานะที่ภาพยนตร์เป็นสื่อความบันเทิงที่สะท้อนให้เห็นถึงบริบททางสังคม สภาพความเป็นอยู่ แนวคิด ค่านิยม และศิลปวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในยุคที่ภาพยนตร์เรื่องนั้นได้ถูกสร้างขึ้น

การดำเนินการในครั้งนั้นเน้นการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานภาพยนตร์โดยตรง ได้แก่ กลุ่มนักพากย์ภาพยนตร์ ช่างวาดโปสเตอร์คัทเอาท์ภาพยนตร์ พนักงานห้องฉายภาพยนตร์ พนักงานเดินตัว นักสะสม บุคคลที่ชื่นชอบการชมภาพยนตร์และมีประสบการณ์ร่วมสมัยในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๔๐ ที่เคยทำงานในโรงภาพยนตร์ในอำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้า การคมนาคม ความบันเทิงของภาคใต้จังหวัด นครศรีธรรมราชและจังหวัดอื่น ๆ ที่พอจะสืบหาข้อมูลได้ ภาพยนตร์ถือเป็นสื่อความบันเทิงที่มีราคาไม่แพงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทุกช่วงวัย ทั้งกลุ่มวัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน จนถึงวัยสูงอายุ เพราะสามารถไปดูด้วยกันได้ทั้งครอบครัวเป็นการสร้างความรัก ความอบอุ่น และสัมพันธ์ภาพที่ดีในสถาบันครอบครัวและกลุ่มเพื่อนได้เป็นอย่างดี

การดำเนินงานโครงการประกอบด้วย กิจกรรมหลักสองกิจกรรม คือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่าและการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคคล สำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ

ตามขั้นตอนและกระบวนการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่าโดยวิทยากร (คุณวรณัฐ วัฒนสนธิ) ผู้มีประสบการณ์ในการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่าตามโครงการบันทึกตำนานภาพยนตร์ไทยซึ่งเป็นโครงการของหอภาพยนตร์แห่งชาติ ที่ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาบรรยายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินการเพื่อจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่าให้นักจดหมายเหตุและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านจดหมายเหตุจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติทั้ง ๔ แห่งในภาคใต้ งานหอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยหอจดหมายเหตุโรงเรียน เครือข่ายงานจดหมายเหตุ นักศึกษา และผู้สนใจเข้าร่วมรับการฝึกอบรมในครั้งนี้

ในการดำเนินการเพื่อจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า มีรูปแบบและกระบวนการขั้นตอนหลัก ตั้งแต่การศึกษาข้อมูลของเรื่องนั้นจากเอกสาร จดหมายเหตุ หนังสือ ตำราวิชาการทั่วไปที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสอบถามบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เราจะศึกษา สามารถแบ่งการดำเนินงาน

ออกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ การจัดทำและการจัดเก็บ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปในเรื่องของการจัดทำ ในการดำเนินการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่าเป็นเทคนิคเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลบอกเล่าโดยการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลที่เราต้องการจากบุคคลที่มีประสบการณ์นั้น ๆ โดยตรง ข้อมูลบอกเล่าเหล่านั้นเปรียบเสมือนข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์ ผู้จัดทำจะต้องมีทักษะเช่นเดียวกับนักวิจัย เพราะต้องใช้หลักฐานข้อมูลเป็นองค์ประกอบหลักในการศึกษา วิเคราะห์ เช่นเดียวกัน โดยมีกระบวนการสำคัญนับตั้งแต่เริ่มเขียนโครงการหรือการกำหนดหัวเรื่องที่จะศึกษานั้นเอง โดยมีหลักเกณฑ์พิจารณาสำคัญประการหนึ่งคือ เป็นเรื่องราวที่มีเอกสารลายลักษณ์อยู่บ้างแต่ยังไม่ครบถ้วน หรือเป็นข้อมูลอีกลักษณะหนึ่งที่ต่างไปจากข้อมูลจากเอกสารลายลักษณ์ได้บันทึกไว้ ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะต้องปริทัศน์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราจะศึกษา และจะต้องสอบถามผู้รู้ในเรื่องนั้นมาพอสมควรแล้ว

ในการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่าอาจหมายถึงไปถึงความคิดและทัศนคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเนื่องจากเป็นหลักฐานประจักษ์พยานที่สำคัญ การบันทึกถ้อยคำสัมภาษณ์ไว้ในลักษณะของแถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ บันทึกเสียงแบบ MP3 โทรศัพท์มือถือ หรืออาจบันทึกถ้อยคำที่ให้สัมภาษณ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ในการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่านั้น หอจดหมายเหตุแห่งชาติจะต้องตั้งอยู่บนหลักของ

การพิทักษ์ไว้ซึ่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง และเป็นกลางเพื่ออนุรักษ์ไว้ในฐานะมรดกทางประวัติศาสตร์ของชาติไว้ให้คนรุ่นหลังได้นำมาใช้เพื่อการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยในอนาคต ข้อมูลที่ได้มาผู้ใช้เอกสารจะเป็นผู้วิเคราะห์ว่าข้อมูลนั้นเป็นจริงและน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด โดยวิเคราะห์จากหลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่

สำหรับการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคคลในการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า : ความบันเทิงด้านภาพยนตร์ในภาคใต้เน้นใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลาและจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นหลัก จำนวน ๒๐ ราย เพราะถือว่าเป็นตัวแทนของข้อมูลกิจการด้านภาพยนตร์เป็นอย่างดี โดยสัมภาษณ์จากนักพากย์ภาพยนตร์ พนักงานฝ่ายต่าง ๆ ในโรงภาพยนตร์ ช่างเขียนป้ายโฆษณาภาพยนตร์ (คัทเอ๊าท์) แบบต่าง ๆ เช่น ช่างเขียนภาพรถแห่ ช่างเขียนภาพหน้าโรงภาพยนตร์ ช่างเขียนภาพคัทเอ๊าท์ขนาดใหญ่ นักสะสมของเก่าที่เกี่ยวข้องกับงานภาพยนตร์ เช่น ภาพถ่าย เครื่องฉายและอุปกรณ์บทพากย์ภาพยนตร์ ใบปลิว โปสเตอร์ โฉวการ์ด เป็นต้น โดยบันทึกเสียง บันทึกภาพ ถอดคำสัมภาษณ์ สรุปความและเรียบเรียงตามหลักวิชาการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า

จากการศึกษาและบันทึกเรื่องราวทางด้านความบันเทิงในภาคใต้ ช่วงระยะเวลาดังกล่าวทำให้ทราบข้อมูลว่าตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา การก่อสร้างโรงภาพยนตร์ในภาคใต้ เริ่มมีในเขต

สัมภาษณ์คุณณัฐกิตต์ เปรมประวีระภาคย์ และ
พี่สาว ชาวอำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้ซื้อโรงภาพยนตร์ร้อนพิบูลย์รามมา หลังจากเลิก
กิจการมาปรับปรุงเป็นร้านค้าและบ้านพักในปัจจุบัน

พื้นที่ตัวเมืองใหญ่ ๆ ของแต่ละจังหวัด ตั้งแต่จังหวัด
ชุมพรลงมา จนถึงจังหวัดนราธิวาส

จังหวัดสงขลาถือเป็นแหล่งรวมความบันเทิง
ไว้มากที่สุดเมืองหนึ่งของภาคใต้ โดยเฉพาะด้าน
ภาพยนตร์ ในตัวเมืองใหญ่ ๆ เช่น อำเภอหาดใหญ่
ปรากฏชื่อโรงภาพยนตร์ชื่อ “หาดใหญ่สำเริง
สถาน” ส่วนในอำเภอเมืองสงขลาปรากฏชื่อ
โรงภาพยนตร์ชื่อ “สหภาพยนตร์” ความบันเทิงด้าน
ภาพยนตร์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในกลุ่ม
วัยรุ่นและวัยทำงาน เพราะเป็นความบันเทิงที่ทันสมัย
ที่สุดในสมัยนั้นสำหรับคนทั่ว ๆ ไป ราคาไม่แพง
เมื่อเทียบกับความบันเทิงด้านห้องอาหารในโรงแรม
เลาจน์ บาร์เบียร์ เป็นต้น เนื่องจากความบันเทิง
ในลักษณะเหล่านี้นั้นจะอยู่ในกลุ่มของคนมีฐานะ
ร่ำรวยหรือชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวใน
ภาคใต้ แต่โรงภาพยนตร์คนส่วนใหญ่สามารถเข้าชม

ได้แม้มีเงินเดือนหรือรายได้ไม่มากนัก เพราะสมัยนั้น
ค่าตัวเข้าชมภาพยนตร์เพียง ๕-๑๕ บาท จากการ
พูดคุยกับคนพื้นถิ่นสงขลาและคนที่เคยมาใช้ชีวิต
ในเมืองสงขลาและหาดใหญ่ทำให้ทราบว่าบริเวณ
ด้านหน้าโรงภาพยนตร์ทุกโรงเปรียบเสมือน
เป็นแหล่งค้าขาย แหล่งทำมาหากินเพราะทำให้เกิด
รายได้ตั้งแต่เจ้าของกิจการโรงภาพยนตร์ พ่อค้า
แม่ค้า ผู้ประกอบอาชีพรถจักรยานยนต์รับจ้าง
รถยนต์รับจ้าง รถสามล้อรับจ้าง และยังเป็นแหล่ง
นัดพบที่นิยมมากที่สุด在那个时期 เพราะมีทั้ง
ร้านอาหารประเภทข้าวแกง ก๋วยเตี๋ยว ร้านข้าวต้ม
ร้านขายของกินเล่น ร้านตัดผม ร้านขายของสำหรับ
วัยรุ่นในสมัยนั้น เช่น หมวก เสื้อผ้า รองเท้า
ผ้าเช็ดหน้าผืนใหญ่ ๆ สำหรับโพกศีรษะ ภาพวาด
 เป็นต้น

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๒๕ กิจการ
ภาพยนตร์ในภาคใต้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก
มีภาพยนตร์ที่เข้ามาฉายในแต่ละโรงมีทุกประเภท
ทั้งภาพยนตร์จีน ไทย อินเดีย และฝรั่ง ในช่วงวัน
ธรรมดาและวันเสาร์ อาทิตย์ ฉายเพียงวันละ ๒- ๓
รอบ แต่ในช่วงเทศกาลตรุษจีนฉายวันละ ๘ รอบ
จนถึงเที่ยงคืน ซึ่งปรากฏในใบปลิวโฆษณาของโรง
ภาพยนตร์คิงส์เธียเตอร์ในหนังสือพิมพ์ไทยทั่วถิ่น
ฉบับวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ หน้า ๒๒
บางโรงฉายจนถึงสว่างของอีกวันก็มี

จากการสัมภาษณ์ผู้รู้หลายท่านรวมถึง
บุคคลที่เคยมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับ
ภาพยนตร์ในจังหวัดสงขลา เช่น เคยเข้าชม เคยเห็น

หน้า ๒๒ อาหรับไทมส์ “ไทยทักษิณ” วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔				
— คิงส์เคียเตอร์ หาดใหญ่ —				
จัดรายการโทรทัศน์รับเทศกาลตรุษจีน ด้วยภาพยนตร์ ฝรั่ง ๒ เรื่อง ญี่ปุ่น ๑ เรื่อง จีนทุกภาษากลาง ๒ เรื่อง คังรายการที่เสนอแนะ				
วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ นาย ๘ รอบ				
เวลา 9.30 น.	ชายหนุ่มผู้ลี้ภัย	สี่สัปดาห์	จิตตฤตา	พากย์
เวลา 11.30 น.	ชายหนุ่มผู้ลี้ภัย	สี่สัปดาห์	จิตตฤตา	พากย์
เวลา 13.30 น.	วีระบุษยะนง	สี่ สัปดาห์	บุศราพันธ์ = มานิตา	พากย์
เวลา 15.30 น.	สองสาวคนองรัก	จีน ทุกภาษากลาง		
เวลา 18.30 น.	มรสุมสวาท	จีน ทุกภาษากลาง		
เวลา 20.30 น.	วีระบุษยะนง	สี่ สัปดาห์	บุศราพันธ์ - มานิตา	พากย์
เวลา 23.30 น.	นักเลงเก๋ยฮก	ญี่ปุ่น สี่สัปดาห์	(ประกอบระบำ มิสโอโกะมิฮาร่า)	
เวลา 24.20 น.	นักเลงเก๋ยฮก	ญี่ปุ่น สี่สัปดาห์	(ประกอบระบำ มิสโอโกะมิฮาร่า)	
วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ นาย ๖ รอบ				
เวลา 10.00 น.	มรสุมสวาท	จีน ทุกภาษากลาง		
เวลา 12.30 น.	นักเลงเก๋ยฮก	ญี่ปุ่น สี่สัปดาห์	(ประกอบระบำ มิสโอโกะมิฮาร่า)	
เวลา 14.30 น.	สองสาวคนองรัก	จีน ทุกภาษากลาง		
เวลา 18.30 น.	สองสาวคนองรัก	จีน ทุกภาษากลาง		
เวลา 20.30 น.	วีระบุษยะนง	สี่สัปดาห์	จิตตฤตา	พากย์
เวลา 22.30 น.	นักเลงเก๋ยฮก	ญี่ปุ่น สี่สัปดาห์	(ประกอบระบำ มิสโอโกะมิฮาร่า)	
วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ นาย ๓ รอบ				
เวลา 12.30 น.	นักเลงเก๋ยฮก	ญี่ปุ่น สี่สัปดาห์	(ประกอบระบำ มิสโอโกะมิฮาร่า)	
เวลา 19.00 น.	นักเลงเก๋ยฮก	ญี่ปุ่น สี่สัปดาห์	(ประกอบระบำ มิสโอโกะมิฮาร่า)	
เวลา 21.30 น.	วีระบุษยะนง	สี่ สัปดาห์	บุศราพันธ์-มานิตา	พากย์
วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ นาย ๓ รอบ				
เวลา 12.30 น.	นักเลงเก๋ยฮก	ญี่ปุ่น สี่สัปดาห์	(ประกอบระบำ มิสโอโกะมิฮาร่า)	
เวลา 19.00 น.	วีระบุษยะนง	สี่ สัปดาห์	บุศราพันธ์-มานิตา	พากย์
เวลา 21.30 น.	วีระบุษยะนง	สี่ สัปดาห์	บุศราพันธ์-มานิตา	พากย์

ใบปลิวโฆษณาของโรงภาพยนตร์คิงส์เคียเตอร์ในหนังสือพิมพ์ไทยทักษิณ

ฉบับวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ หน้า ๒๒

รถแห่โฆษณา ภาพยนตร์ ป้ายโฆษณาภาพยนตร์
ดาราดาวมาโชว์ตัวเคยเห็นการถ่ายทำ
ภาพยนตร์ เป็นต้น ทำให้ทราบว่าโรงภาพยนตร์
ในจังหวัดสงขลามีหลายโรง ทั้งที่ปรากฏหลักฐาน
แน่ชัดจากผู้ที่เคยเป็นพนักงานในโรงภาพยนตร์
นักพากย์ภาพยนตร์ ช่างเขียนป้ายตั้งโรงภาพยนตร์

โฆษณาภาพยนตร์ หรือผู้ที่เคยให้เช่าสถานที่สำหรับ
แบบชั่วคราว คือ มีหลังคาคลุมกันด้วยสังกะสีหรือ
ไม้รอบ ๆ เพื่อเก็บค่าเช่าชม หรือแม้กระทั่งเป็น
ภาพยนตร์ที่มากับรถขายยาของบริษัท โอสดสภา
เด็กเฮงหยู จำกัด และรถเร่ฉายหนังขายยาซึ่งเช่า
ต่อมาอีกทอดหนึ่ง

คุณอนันต์ คำเรืองศรี ซึ่งเป็นพนักงานในโรงภาพยนตร์หลายโรงในหาดใหญ่ และเป็นนักสะสมสิ่งของเครื่องใช้ เอกสาร ภาพถ่าย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ ให้ข้อมูลว่าโรงภาพยนตร์ในเมืองสงขลาที่มีหลักฐานปรากฏชัด โดยเฉพาะจากภาพถ่ายและการบอกเล่าในตัวของเมืองสงขลา มี ๖ โรง

ส่วนโรงภาพยนตร์ในตัวเมืองหาดใหญ่ที่หลายคนทราบและมีข้อมูลน่าจะมีไม่น้อยกว่า ๑๒ โรง โดยมีภาพถ่ายเป็นหลักฐานประกอบเพื่อยืนยันข้อมูล ดังนี้

โรงภาพยนตร์ในเมืองสงขลา มีประมาณ ๖ โรง ได้แก่

โรงภาพยนตร์คิงส์เธียเตอร์สงขลา
ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น เจริญชัยสงขลา

๑. โรงภาพยนตร์คิงส์เธียเตอร์สงขลา สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยการร่วมหุ้นกัน ๓ ราย ได้แก่ คุณเสถียร ธรรมเจริญ คุณวินัย ทรัพย์ปรุง และเสี้ยว (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งเป็นเจ้าของแพปลาจากจังหวัดปัตตานี โรงภาพยนตร์คิงส์เธียเตอร์สงขลาดำเนินกิจการมาหลายปี จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ คุณชัยเจริญ ดวงพัตรา นักพากย์ที่มีชื่อเสียง

ในขณะนั้นมาขอเช่าโรงภาพยนตร์ และได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “โรงภาพยนตร์เจริญชัยสงขลา” หรือที่เรียกกันจนติดปากว่า “โรงหนังเจริญชัยสงขลา” เปิดฉายภาพยนตร์ครั้งแรกเป็นภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยมีผู้พากย์สด ๓ คน คือ คุณชัยเจริญ คุณชัยเฉลิม และคุณอมรา

“โรงภาพยนตร์เจริญชัยสงขลา” เปิดฉายรอบบ่าย ๔ โมงเย็น เพื่อรอให้นักเรียนและนักศึกษาเลิกเรียนเสียก่อน ส่วนวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ฉายรอบเที่ยง เก็บค่าเข้าชม ๒ บาท หากวันไหนฉาย ๒ เรื่องควบ ก็เก็บค่าเข้าชมแค่ ๒ บาทเช่นเดียวกัน “โรงภาพยนตร์เจริญชัยสงขลา” ปิดตัวลงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ เนื่องจากคนที่ชอบดูภาพยนตร์จะนิยมเดินทางมาดูภาพยนตร์ในตัวเมืองหาดใหญ่เพราะการคมนาคมสะดวกมากขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งโรงภาพยนตร์ในตัวเมืองหาดใหญ่ดูทันสมัยมากกว่า

โรงภาพยนตร์ศรีเพชรสงขลา

๒. โรงภาพยนตร์ศรีเพชรสงขลา สร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ตั้งอยู่ที่ถนนนางงาม แต่เดิมโรงภาพยนตร์ศรีเพชรสงขลา เป็นโรงลิเกเก่า สาเหตุที่ตั้งชื่อว่า โรงภาพยนตร์ศรีเพชร เพราะผู้ที่มาเช่าสถานที่เพื่อสร้างโรงภาพยนตร์เป็นชาว จังหวัดเพชรบุรี ชื่อ คุณหวน รัตนางาม ซึ่งแต่เดิมเป็นผู้ที่เคยสร้างภาพยนตร์ไทย ๑๖ มม. ในนาม บริษัท รัตนางามภาพยนตร์ ผู้ที่ทำให้มิตร – เพชรฯ โด่งดังมาจากภาพยนตร์เรื่อง ตำหนักเพชร น้ำผึ้งป่า แม่ยอดชีวิต ชุมทางรัก โรงภาพยนตร์ศรีเพชร สงขลา ดำเนินกิจการเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ จึงได้ปิดตัวลง ปัจจุบันสร้างเป็นที่พักชื่อวิภา แมนชั่น ถนนนางงาม อำเภอเมืองสงขลา

๓. โรงภาพยนตร์สหภาพยนตร์สงขลา เดิมชื่อ สงขลาภาพยนตร์ สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้มีผู้บริหารมาหลายยุคสมัย จนกระทั่งถึงยุคของคุณวินัย ทรัพย์ปรุง ซึ่งเป็นทั้งเจ้าของกิจการ บริหารงานเอง นำภาพยนตร์จากกรุงเทพเข้ามาฉายเอง อีกทั้งนำภาพยนตร์ไปจำหน่ายโรงภาพยนตร์อื่นๆ ในตัวเมืองสงขลาอีกด้วย ได้แก่ คิงส์เธียเตอร์ สงขลา และศรีเพชรสงขลา โรงภาพยนตร์สหภาพยนตร์สงขลา ดำเนินกิจการมาหลายปี จนกระทั่งคุณพรพิมล มั่นฤทัย จากโคลีเซียมฟิล์ม กรุงเทพมหานคร มาซื้อกิจการโรงภาพยนตร์สหภาพยนตร์สงขลา เพื่อสร้างเป็นโรงภาพยนตร์ในเครือของโคลีเซียมฟิล์มภาคใต้ทั้งหมด แต่สุดท้ายก็ต้องปิดกิจการลงเช่นเดียวกัน

โรงภาพยนตร์สหภาพยนตร์สงขลา

๔. โรงภาพยนตร์หลักเมืองสงขลา ในอดีตคือโรงภาพยนตร์ศรีเพชรสงขลา ตั้งอยู่ตรงข้ามกับศาลหลักเมืองสงขลา ผู้บริหารคือเสี้ยนมั่ง จากฟองหวดฟิล์มหาดใหญ่ เหตุผลที่เปลี่ยนชื่อจากโรงภาพยนตร์ศรีเพชรสงขลา มาเป็นโรงภาพยนตร์หลักเมืองสงขลา ก็เพื่อความเป็นสิริมงคล นับจากปี พ.ศ. ๒๕๑๖ – ๒๕๒๗ จึงได้ปิดตัวลง

โรงภาพยนตร์หลักเมืองสงขลา

๕. โรงภาพยนตร์เพรสซิเด็นท์ สงขลา ตั้งอยู่ที่ถนนพัทลุง บริหารงานโดยคุณประกอบ เพชรมณี บริษัท फिल्मหัดใหญ่ เป็นโรงภาพยนตร์ที่มีเครื่องปรับอากาศแบบสแตนดอลอน ซึ่งตั้งอยู่บนชั้น ๒ ของห้างสรรพสินค้า

๖. โรงภาพยนตร์เฉลิมทองสงขลา เป็นโรงภาพยนตร์ตั้งอยู่หลังสถานีรถไฟสงขลา โดยมีคุณหน้า (จำชื่อจริงไม่ได้) เป็นน้องชายของเสียคุณเจ้าของโรงภาพยนตร์เฉลิมไทยหัดใหญ่ มาขอเช่าพื้นที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย สงขลา เพื่อมาสร้างเป็นโรงภาพยนตร์เฉลิมทองสงขลา ซึ่งได้รับความนิยมนักดูภาพยนตร์ของเมืองสงขลา มาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ และได้เลิกกิจการในปี พ.ศ. ๒๕๓๔

ส่วนโรงภาพยนตร์ในตัวอำเภอหัดใหญ่ มีทั้งหมด ๑๒ โรง ได้แก่ โรงภาพยนตร์หัดใหญ่ สำเร้งสถาน เป็นโรงภาพยนตร์ที่สร้างโดยชาวจีน

โรงภาพยนตร์เฉลิมทองสงขลา

จากเกาะป็นัง ประเทศมาเลเซีย นับเป็นโรงหนังยุคแรก ๆ ของหัดใหญ่ โรงภาพยนตร์คิงส์หัดใหญ่ โรงภาพยนตร์หัดใหญ่ภาพยนตร์ เป็นโรงภาพยนตร์ที่ก่อตั้งโดยพระเสน่หามนตรี นายอำเภอหัดใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ หน้าโรงภาพยนตร์จะติดป้ายชื่อว่า “สุคนธ์เกษร” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงภาพยนตร์แกรนด์หัดใหญ่ หรือที่รู้จักกันในนาม “วิกกลาง” โรงภาพยนตร์เฉลิมยนต์หัดใหญ่ ก่อตั้งโดยขุนนิพัทธ์จินนศร ตั้งอยู่ ถนนนิพัทธ์อุทิศ ๒ เปิดโรงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๖ โรงภาพยนตร์สยามเญเตอร์หัดใหญ่ โรงภาพยนตร์เฉลิมไทยหัดใหญ่ตั้งอยู่บริเวณชั้น ๒ ของตลาดกิมหยง โรงภาพยนตร์หัดใหญ่รามาดังอยู่ตรงข้ามชุมสายโทรศัพท์หัดใหญ่โรงภาพยนตร์โคลีเญยมหัดใหญ่ โรงภาพยนตร์หัดใหญ่พลาซ่า โรงภาพยนตร์จุติหัดใหญ่ โรงภาพยนตร์อินทราหัดใหญ่ โรงภาพยนตร์ซีกิมหยง เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพยนตร์ภาคใต้ ในช่วงระยะเวลาประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อมูลที่ได้จากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่ไปสัมภาษณ์ทั้ง ๖ กลุ่ม มีดังนี้

๑. กลุ่มนักพากย์ภาพยนตร์ โดยกลุ่มดังกล่าวนี้ได้พูดถึงภาพยนตร์ของภาคใต้ในยุคปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๒๐ ในสมัยที่เป็นฟิล์มภาพยนตร์ ๑๖ มม. และยุคเริ่มต้นของฟิล์ม ๓๕ มม. นั้น การพากย์ภาพยนตร์เป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนักพากย์ที่มีชื่อเสียงในแต่ละวันจะมีรายได้เยอะพอสมควร โดยเฉลี่ย วันละ ๗๐๐ บาท เพราะการคิดอัตราค่าพากย์ภาพยนตร์จะคิดเป็นรายวัน ไม่จำกัดว่าวันละกี่รอบ สำหรับนักพากย์ที่มีชื่อเสียงไม่มากนักค่าตอบแทนวันละ ๑๕๐ - ๓๕๐ บาท นอกจากนี้นักพากย์บางกลุ่มจะต้องหิวหนั่งไปตามโรงภาพยนตร์แต่ละจังหวัดด้วยตนเอง พากย์เองทั้งเรื่องตลอด ๑ ชั่วโมงครึ่งโดยประมาณ นักพากย์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ของนักพากย์ค่อนข้างลำบากเพราะอัตราค่าตอบแทนกับค่าใช้จ่ายไม่ค่อยสมดุลกัน ต้องประหยัดทุกเรื่อง ทั้งเรื่องที่พัก การเดินทาง และอาหารการกิน นักพากย์ที่มีชื่อเสียงในภาคใตยุคนั้นมีทั้งพากย์เดี่ยวและพากย์คู่ ได้แก่ คุณชัยเจริญ คุณศิริชัย ดวงพัตรา (หนู่ย) คุณอมราวดี คุณสิงห์ทอง คุณศรีวรรณ คุณดารารัตน์ คุณกรรณิการ์ คุณอมรา คุณเริงชัย คุณช่อทิพย์ คุณทิวา คุณราตรี คุณบุษราพันธ์ คุณมานิดา เป็นต้น แต่บุคคลที่เหล่านักพากย์ถือว่าเป็นนักพากย์ชั้นครู

เป็นคนที่ ๒ นับจากซ้ายมือ คือ เทวินทร์

นักพากย์ภาพยนตร์อินเดีย

คนที่ยืนด้านขวาสุด ชัยเจริญ ดวงพัตรา

นักพากย์ชื่อดังของภาคใต้

แถวนั่งซ้ายมือคือ คุณบุบผา (ศรีวรรณ) สิบญะเรือง

คุณอมรา ยุทธนา

และยึดถือเป็นแบบอย่าง คือ คุณชัยเจริญ คุณศิริชัย ดวงพัตรา (หนู่ย) นักพากย์คู่ขวัญ กรรณิการ์ - อมรา สำหรับคุณสิงห์ทอง สนามทอง ได้รับรางวัลนักพากย์ดาวรุ่งยอดเยี่ยมจากสมาคมนักพากย์ภาคใต้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ปัจจุบันเป็นนายกสมาคมนักพากย์ภาคใต้ นักพากย์ในภาคใต้จะมาร่วมพิธีวันไหว้ครูนักพากย์ ทุกวันที่ ๑๙ มีนาคม ของทุกปี ณ วัดโคกสมาณคุณ (พระอารามหลวง) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๒. กลุ่มช่างศิลป์ กลุ่มช่างศิลป์โดยส่วนใหญ่แล้วจะประจำตามโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ ในอำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมืองสงขลา และโรงภาพยนตร์ ในจังหวัดใหญ่ ๆ ทำหน้าที่วาดโปสเตอร์

นายเล็ก พูลนธรรรม (ช่างเล็ก)
ช่างศิลป์ที่มีฝีมือของโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ
ในจังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียง

ช่างเขียนภาพของโรงภาพยนตร์หาดใหญ่ราม่า

ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗

ด้านหน้าแถวที่นั่งจากซ้ายไปขวา คือ นายวีรบุล วิโนทัย

(ช่างอ้อ) นายอัปดุลกาเด๊ะ กากา (ช่างลิบ)

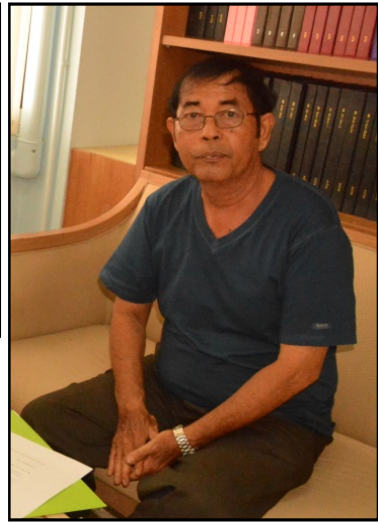
ส่วนแถวยืนด้านหลังจากซ้ายมือ คือ ช่างโต ช่างเขียน

โฆษณาภาพยนตร์ตามที่สายหนังหรือเจ้าของโรงภาพยนตร์นำมาจากกรุงเทพฯ แต่ละคนจะมีความถนัดการเขียนในแต่ละแบบ เช่น เขียนคัทเออร์ โฆษณาขนาดใหญ่ที่ใช้ติดตั้งตามสี่แยก ชุมชน หน้าโรงภาพยนตร์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม

คัทเออร์ทรงแห่ ช่างตัวเขียน เป็นต้น แต่ทั้งนี้ช่างศิลป์ทุกคนจะช่วยกันทำงาน บางครั้งต้องไปช่วยติดตั้งด้วยก็มี แต่อย่างไรก็ตามช่างศิลป์ทุกโรงภาพยนตร์ในจังหวัดและทั่วภาคใต้จะรู้จักกัน บางคนต้องไปวาดที่ต่างจังหวัดด้วย เพราะคนในวงการภาพยนตร์ทุกระดับจะรู้จักกันดี ช่างวาดสามารถรับงานนอกได้อีกด้วย เช่น โฆษณาขายสินค้า โฆษณาขายบ้าน จัดสรร โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น รับจ้างวาดภาพ ตกแต่งห้องประชุม ห้องจัดเลี้ยง เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ของโรงแรม เขียนป้ายโคม เป็นต้น เพื่อเพิ่มรายได้จากงานประจำที่รับเงินค่าจ้างเป็นรายเดือน แต่หลังจากกิจการโรงภาพยนตร์ยุติลง ช่างศิลป์เหล่านี้ต้องไปทำงานอย่างอื่นเพื่อเลี้ยงครอบครัว แต่ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในแวดวงของงานศิลปะ เช่น รับจ้างเขียนรูปสีน้ำมัน วาดภาพลายเส้น วาดภาพเหมือน รับสอนงานศิลปะ เป็นต้น

๓. กลุ่มพนักงานในโรงภาพยนตร์ ได้แก่ พนักงานห้องฉายภาพยนตร์ ช่างไฟฟ้า พนักงานเดินตัว พนักงานดูแลเรื่องความเรียบร้อย และรักษาความสะอาดในโรงภาพยนตร์

บุคคลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ทำงานด้วยความชอบและมีความถนัดเฉพาะด้าน โดยเฉพาะพนักงานห้องฉายภาพยนตร์ จะมีความรู้เรื่องเทคนิคการตัดต่อฟิล์ม การสับซาวด์เสียง การให้เสียงประกอบ มีความว่องไวและกระตือรือร้น สำหรับช่างไฟฟ้าจะต้องคอยประจำการตลอดเวลา เพราะในสมัยก่อนโรงภาพยนตร์จะต้องปั่นไฟฟ้าสำรองไว้ใช้เอง

ซ้ายมือ สัมภาษณ์ นางสาวหนูเสาวณี ปรีชา นางสุณี พรหมศิริ และนางเจมี๊ะ สุระคำแหง พนักงานเดินตัวในโรงภาพยนตร์
ขวามือ คุณอนันต์ คำเรืองศรี อดีตพนักงานห้องฉาย
โรงภาพยนตร์คิงส์ทาดใหญ่และนักสะสมฟิล์มภาพยนตร์
ภาพถ่ายโรงภาพยนตร์ บทพากย์

เนื่องจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีข้อจำกัดเรื่องการปล่อยกระแสไฟฟ้า อาจทำให้ไฟฟ้าดับในระหว่างการฉายภาพยนตร์ได้ ส่วนพนักงานเดินตัว พนักงานดูแลเรื่องความเรียบร้อย และรักษาความสะอาดในโรงภาพยนตร์จะต้องคอยตรวจตราการเข้าชมภาพยนตร์ตามหมายเลขที่กำหนด และดูแลความเรียบร้อยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามการตรวจตัวเข้าชมภาพยนตร์แต่ละโรง ยังมีข้อยกเว้นสำหรับเด็ก ๆ คือ ถ้าไปกับผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่สามารถเข้าชมได้ฟรี หากที่นั่งไม่เต็มสามารถไปนั่งที่เก้าอี้ได้ หรือถ้าที่นั่งเต็มก็หาที่นั่งชมได้ตามอัธยาศัย

๔. กลุ่มผู้นิยมขึ้นชอบภาพยนตร์และมีประสบการณ์ร่วมสมัยในยุคนั้น ส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริเวณที่ตั้งของโรงภาพยนตร์ตามจุดต่าง ๆ ในสมัยก่อนของแต่ละจังหวัดเพราะปัจจุบันเปลี่ยนแปลงแทบไม่เหลือเค้าโครงเดิมให้เห็นข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ สังคมในยุคอดีต ตลอดจนรูปแบบ

ความบันเทิงที่เหล่าวัยรุ่น วัยทำงานใช้สำหรับเป็นที่พักผ่อนหลังจากเหน็ดเหนื่อยจากงานตลอดสัปดาห์ โรงภาพยนตร์ไม่ได้มีบทบาทเฉพาะเรื่องของการจัดฉายภาพยนตร์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังใช้เป็นที่แสดงของวงดนตรีลูกทุ่ง แสดงลิเก จั๊ว อีกด้วย ถึงแม้ว่าในยุคหลังภาพยนตร์ไม่ได้รับความนิยมเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากมีสื่อแบบใหม่เข้ามาแทนที่ได้แก่ ซีดี วีซีดี โทรศัพท์มือถือ และอื่น ๆ ทำให้กิจการภาพยนตร์ซึ่งเป็นธุรกิจเชิงเดียวไม่สามารถดำรงอยู่ได้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่โดยเข้าไปอยู่ในศูนย์การค้าและห้างใหญ่ ๆ บางแห่งต้องเลิกกิจการไปเพราะในระยะหลังกิจการโรงภาพยนตร์ในภาคใต้บริษัทโคลิเซียมฟิล์มเข้ามาดูแลทั้งหมด ในระยะนี้นักพากย์ ช่างศิลป์ พนักงานฝ่ายต่าง ๆ ในโรงภาพยนตร์ ต้องแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น ขายน้ำชา ขายลอตเตอรี่ ขับรถรับจ้าง รับงานวาดภาพ รถแท็กซี่โฆษณาสินค้า เป็นต้น บางคนไม่ทัน

ได้ตั้งตัวทำให้การดำเนินชีวิตค่อนข้างลำบาก

การจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า :
ภาพยนตร์ท้องถิ่นภาคใต้ ไม่เพียงแต่สะท้อนภาพ
ของความบันเทิงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากมอง
ในอีกมิติหนึ่งยังเป็นการส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริม
การท่องเที่ยว และเป็นภาพสะท้อนทางสังคมไทย
และภาคใต้ได้อีกหนึ่งด้วย แม้ว่าปัจจุบันทุกสิ่ง

ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปแต่ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์
ท้องถิ่นภาคใต้ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องยังคงถูก
บันทึกและเก็บรักษาไว้โดยหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ สงขลา เพื่อให้บริการเผยแพร่
ในทางวิชาการต่อไป ♦

บรรณานุกรม

ปิยะนาถ บุนนาค. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทำไมต้องประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า

(Oral history). วันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น. – ๑๑.๐๐ น.

ณ ห้องปัญญาไพศาลชั้น ๒ อาคาร ๒ ธนาคารแห่งประเทศไทยสำนักงานใหญ่ (วังบางขุนพรหม).

วารุณี โอสธารมย์. เอกสารประกอบการบรรยายหัวข้อ ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า : ความหมาย

และวิธีการจัดทำ. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า วันที่ ๑๘

สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร.

ณัฐกิตติ์ เปรมปรีจิระภาคย์. สัมภาษณ์, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

หนูเสาวณี ปรีชา, สุณี พรหมศิริ, เจาะมะ สุระคำแหง. สัมภาษณ์, ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐.